

JANUSZ DYL SAC
Lublin

GIMNAZJUM I LICEUM IM. STEFANA BATOREGO W LUBLINIE (1906-1996)* (ZARYS HISTORYCZNY)

11 XII 1996 r. odbyły się uroczystości w lubelskim Pallotyńskim Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Batorego w 90 rocznicę powstania tego zakładu naukowego, którego losy są związane zarówno z dziejami miasta Lublina, jak i z katolickim Kościołem lokalnym (absolwentami tej szkoły byli także biskup pomocniczy i rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego bp Piotr Hemperek oraz znany historyk Kościoła ks. prałat Jerzy Starnawski). Warto więc z okazji tej rocznicy poświęcić trochę miejsca na przedstawienie historii tego Liceum¹

---

* Niniejszy artykuł jest rozszerzonym referatem, który został wygłoszony jako wykład inauguracyjny podczas obchodów rocznicy 90-lecia powstania Liceum.

¹ Dzieje szkoły w latach 1906-1936 zostały bardzo dobrze przedstawione w: W G o d z i s z e w s k i, K. J u s z c z a k o w s k i, *Historia Zakładu (1906-1936)*, [w:] *Prywatne Męskie Gimnazjum imienia Stefana Batorego („Szkoła Lubelska”) w XXX-lecie*, pod red. Z. Kukulskiego, Lublin 1936, s. 1-53. Ponadto w przytoczonej tu pracy zbiorowej znajdują się inne artykuły dotyczące tej szkoły, jak m.in.: R. M a r c z y ń s k i, *Wspomnienia z lat 1906-1914 (Organizacje ideowo-wychowawcze młodzieży na terenie „Szkoły Lubelskiej”)* (s. 103-106); A. Z d a n o w i c z, *Wspomnienia z lat 1913-1918* (s. 107-112); S. S t e c k i, *Wpominienia ucznia kadrowiaka (1917-1919)* (s. 120-123); *Lista uczniów „Szkoły Lubelskiej” poległych w walkach o niepodległość w latach 1914-1920* (s. 142-143); W K r z e w s k i, *Lista byłych uczniów „Szkoły Lubelskiej”, którzy jako legionści i peowiaci brali udział w walkach o niepodległość od 1914 do 1918* (s. 144-146); W D ł u ż n i e w s k i, *Lista uczniów „Szkoły Lubelskiej” którzy jako kadrowiaci i peowiaci brali udział w walkach o niepodległość w latach od 1917 do 1920 r.* (s. 147-151); K. Z a b ł o c k i, S. B u r z y ń s k i, *Życie młodzieży (Gmina szkolna – Gminy klasowe – Koła i organizacje – Wychowanie fizyczne i przysposobienie wojskowe – Opieka nad młodzieżą i warunki pracy – Wędrówki wakacyjne – Dzień społeczny)* (s. 155-243).

I. GENEZA SZKOŁY

Po wybuchu strajku szkolnego w Lublinie na początku 1905 r. starano się założyć polską szkołę. Utworzono, co prawda, męską szkołę handlową, ale dla bardzo małej garstki osób, co nie rozwiązywało problemów związanych ze szkolnictwem polskim na terenie Lubelszczyzny, stąd 11 VII 1905 r. powstała Spółka Cywilna Szkoły Średniej w Lublinie, której prezesem został Konstanty Przewłocki. Bezpośrednio po zawiązaniu się Spółki przystąpiono do organizowania finansów, co przy bardzo dużej ofiarności katolickiego społeczeństwa na terenie Lublina dało pomyślne rezultaty. Jednocześnie rozpoczęto starania o pozwolenie na otwarcie pełnego gimnazjum.

Na dyrektora przyszłego gimnazjum wybrano Gracjana Chmielewskiego, który jako emerytowany nauczyciel rządowy starał się o pozwolenie na założenie szkoły na własną rękę i w rzeczywistości otrzymał je wcześniej niż wspomniana Spółka, bo 24 XI 1905 r., ale tylko na trzy klasy niższe. To nie satysfakcjonowało przedstawicieli Spółki, ale wobec groźby nieotrzymania w ogóle pozwolenia, zadowolono się tym, co otrzymano. Dyrektorem, jak wspomniano, został Gracjan Chmielewski. Szkoła otrzymała imię Stanisława Staszica, a jej siedziba mieściła się przy ul. Bernardyńskiej 12. Naukę 10 I 1906 r. rozpoczęło 150 uczniów. Jak na pierwszy rok działalności szkoły – była to duża liczba, co stanowi dowód na to, jak potrzebna była polska szkoła w Lublinie.

Niestety, na skutek wewnętrznych trudności, jakie się pojawiły w wyniku konfliktu przedstawicieli Spółki z dyrektorem Chmielewskim, już 8 III 1906 r. umowę rozwiązano. Najprawdopodobniej chodziło o to, że dyrektor był zbyt uległy władzom zaborczym, bo jak inaczej rozumieć słowa, iż chciano nie tylko polskiej szkoły, ale także szkoły broniącej polskości! Możliwe, iż Spółka nie była zadowolona z dyrektora także z innego powodu; zresztą już miała zezwolenie władz na utworzenie innej szkoły, datowane 2 III 1906 r.²

II. SZKOŁA LUBELSKA (1906-1934)

Nową szkołę nazwano Szkołą Lubelską³. Na jej dyrektora powołano człowieka znanego z gorącego patriotyzmu i nieugiętego wobec władz zaborczych – Ksawerego Franciszka Służewskiego. Kiedy zaś ogłoszono nabór, liczba chętnych do nauki w tej szkole przekroczyła oczekiwania. Zgłosiło się bowiem 243 chłopców.

Naukę rozpoczęto 6 IX 1906 r. nabożeństwem w kościele Bernardynów. Następnie miała miejsce uroczystość otwarcia Szkoły. W przemówieniu dyrektor Służewski podkreślił, że będzie się w Szkole domagać zachowania dyscypliny i karności, opartej na poszanowaniu nauczyciela przez ucznia oraz ucznia przez nauczyciela.

Pod takimi hasłami rozpoczęła się praca. Szkoła promieniowała na Lublin i okolice miasta, a ponieważ promieniowała tak katolicyzmem, jak i patriotyzmem, dlatego władze zaborcze zwracały na nią baczną uwagę. Jedną z metod represji było niezatwierdzanie nauczycieli na stanowiska szkolne. Stanowczo na to reagował dyrektor Służewski. Wobec nieustępliwości dyrektora władze zaborcze zawiadomiły Dyрекcję, że podjęły decyzję o zamknięciu Szkoły Lubelskiej z dniem 29 VIII 1907 r. Od tej decyzji odwołano się i została ona cofnięta. Władze rosyjskie zażądały jednak, aby liczba godzin lekcyjnych z języka rosyjskiego została zrównana z liczbą godzin języka polskiego. Ponadto wizytator rosyjskich szkół ludowych zauważył w swoim raporcie, że „brakuje portretów cesarza rosyjskiego w szkole” a innym razem – że „uczniowie słabo znają język rosyjski”. Należy zaznaczyć, że istniał w tym czasie intensywny nadzór policyjny nad polskimi szkołami⁴.

Z początkiem r. szk. 1907/08 dyrektor Służewski przeniósł się do Warszawy. Na jego miejsce dyrektorem został Józef Arlitewicz, który tę funkcję sprawował do śmierci, tzn. przez 23 lata⁵.

Szkoła Lubelska mieściła się przy ul. Żmigród 3, a później przy ul. Królewskiej 15. Z czasem powzięto myśl o wybudowaniu własnego gmachu; rozpoczęto zbieranie środków przeznaczonych na ten cel. Do budowy przy-

---

³ Zob. Z. S t a r n a w s k i, *Początki szkoły*, [w:] *Spółeczne Liceum Ogólnokształcące. Prywatne Męskie Gimnazjum imienia Stefana Batorego (d. „Szkoła Lubelska”)*, Lublin 1991, s. 1. Por. G o d z i s z e w s k i, J u s z c z a k o w s k i, art. cyt., s. 3 n.

⁴ G o d z i s z e w s k i, J u s z c z a k o w s k i, art. cyt., s. 5.

⁵ S. D u l e w i c z, *Sylwetki (uczniowie i nauczyciele). Józef Zbigniew Arlitewicz*, [w:] *Prywatne Męskie Gimnazjum imienia Stefana Batorego [...]*, s. 309-312.

stąpiono w 1910 r. Już rok później uczniowie przenieśli się do nowego gmachu, który był jeszcze w surowym stanie. Prace wykończeniowe trwały do wybuchu I wojny światowej.

Jeśli chodzi o program nauczania, to początkowo skorzystano z *Planu nauki dla gimnazjów galicyjskich*, ale w 1910 r. opracowano i wydano drukiem *Program przedmiotów wykładanych w Prywatnym Zakładzie Naukowym 8-io klasowym filologicznym. „Szkoła Lubelska” w Lublinie*. Plan ten obowiązywał do wybuchu I wojny światowej.

W 1910 r. koncesjonariusz Szkoły Lubelskiej, właściciel dóbr w Antopolu i Sadurkach, Stanisław Śliwiński, postanowił zorganizować bursę dla młodzieży z prowincji. Zakupił więc dwupiętrową kamienicę przy ul. Króla Leszczyńskiego 9. Bursę tę, pod oficjalną nazwą „Bursa Andrzejów – Fundacja im. Stanisława i Michaliny Śliwińskich” – zatwierdziło w późniejszym czasie (15 III 1927 r.) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego⁶

Bursę „Andrzejów” zamieszkiwali, według życzenia fundatorów, ubożsi uczniowie z prowincji. Przez wszystkie lata jej istnienia kilkunastu uczniów korzystało z dużych ulg w opłatach, a ośmiu co roku w ogóle było zwolnionych z opłat. W latach 1910-1936 przez bursę przewinęło się aż 2142 uczniów⁷

Należy zaznaczyć, że w pierwszych latach istnienia Bursa przyjmowała jedynie uczniów ze Szkoły Lubelskiej, ale w latach późniejszych Śliwiński zdecydował się umieszczać w niej także osoby z innych szkół lubelskich⁸

Wybuch I wojny światowej w 1914 r. pozbawił Szkołę gmachu i Bursy, gdyż oba budynki zostały zajęte na cele wojskowe. Nadto z powodu zawieruchy wojennej wielu uczniów spoza Lublina nie mogło się przedostać do miasta, a dyrektor był w tym czasie za granicą. Wobec takiej sytuacji postanowiono utworzyć komplety z uczniów, którzy przebywali w Lublinie. Szkołę umieszczono w domach prywatnych. Naukę oficjalnie rozpoczęto 18 IX 1914 r.⁹

Pod koniec lipca 1915 r. wojska rosyjskie zostały wyparte z Lublina, a 30 VII tego roku w gmachu Szkoły zakwaterowali legionowi ułani pułku

---

⁶ K. C h m i e l e w s k i, K. J u s z c z a k o w s k i, S. D u l e w i c z, *Współpraca domu i szkoły*, [w:] *Prywatne Męskie Gimnazjum imienia Stefana Batorego [...]*, s. 264.

⁷ Tamże, s. 264 n.

⁸ Tamże, s. 265.

⁹ G o d z i s z e w s k i, J u s z c z a k o w s k i, art. cyt., s. 16.

Beliny-Prażmowskiego¹⁰ Wielu uczniów i kilku nauczycieli wstąpiło w tym czasie do polskich legionów¹¹ W połowie sierpnia 1915 r. postanowiono usunąć ze Szkoły język rosyjski, historię Rosji oraz geografę Rosji, ale gdyby tym razem zaborcy austriaccy zażądali w to miejsce wprowadzenia obowiązkowego języka niemieckiego, zdecydowano przeciwstawić się stanowczo¹²

Po legionach polskich budynek szkolny został zajęty przez władze austriackie. Szkołę ulokowano na Wieniawie. W połowie 1916 r. w Szkole uczyło się aż 522 uczniów. Należy pamiętać, że niemal wszystkie pomoce dydaktyczne zostały w czasie wojny rozkradzione, a budynek zdewastowany¹³

Zanim Lublin został opuszczony przez wojska austriackie, Szkołę odwiedził 16 IX 1918 r. znaczący dostojnik Kościoła – wizytator apostolski Achilles Ratti, późniejszy pap. Pius XI¹⁴

Lublin był wolny 1 XI 1918 r. W listopadzie 1918 r. część uczniów wstąpiła do Wojska Polskiego. Walczyli oni także z Sowietami w latach 1919-1920¹⁵ W 1921 r. wmurowano tablicę upamiętniającą tych, którzy polegli w walce o niepodległość.

Po uzyskaniu niepodległości w 1918 r. program nauczania był zgodny z normami państwowymi i nie było potrzeby opracowywania nowego.

W okresie międzywojennym dzieje Szkoły toczyły się swoim torem. Kiedy po śmierci dyrektora Józefa Arlitewicza w 1930 r. dyrektorem został dr Zygmunt Bolesław Kukulski, profesor pedagogiki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, postanowił natychmiast zmodernizować szkołę. Przeprowadzono wówczas gruntowny remont gmachu, przerobiono dotychczasowe sale szkolne na pracownie, ogrodzono posesję od ul. Spokojnej żelaznym parkanem, przy Szkole posadzono drzewa itd. Dyrektor Kukulski rozpoczął

---

¹⁰ Zob. W S t r o j n o w s k a, *Udział Ziemi Lubelskiej w walkach o Niepodległość. Młodzież szkół lubelskich w 15-lecie niepodległości*, Lublin 1933, s. 9.

¹¹ Zob. *Lista uczniów „Szkoły Lubelskiej”* [...], s. 142 n.; K r z e w s k i, art. cyt., s. 144-146; D ł u ż n i e w s k i, art. cyt., s. 147-151.

¹² G o d z i s z e w s k i, J u s z c z a k o w s k i, art. cyt., s. 16 n.

¹³ Tamże, s. 28.

¹⁴ S t a r n a w s k i, art. cyt., s. 1.

¹⁵ Zob. D ł u ż n i e w s k i, art. cyt., s. 147-151. Por. K. J u s z c z a k o w s k i, *Lista czynnych harcerzy ze „Szkoły Lubelskiej” którzy służyli w Wojsku Polskim od 7 VII 1920 do 15 XI 1920 r.*, [w:] *Prywatne Męskie Gimnazjum imienia Stefana Batorego* [...], s. 152-154.

także dokształcanie nauczycieli, posyłając ich na kursy lub dokształcając na miejscu¹⁶

W połowie lat trzydziestych w Szkole było 19 organizacji młodzieżowych. W ciągu pięciu lat było 15 kilkudniowych wycieczek poza Lublin oraz 29 w okolice Lublina, 17 rajdów wędrownych, dwie wycieczki kolarskie, dwa spływy kajakowe oraz jedna wycieczka samochodowa¹⁷

Młodzież szkolna brała udział w różnorodnych zawodach oraz turniejach. Dla przykładu można podać, że w jednym tylko r. szk. 1931/32 młodzież Szkoły zdobyła 69 odznak sportowych oraz 21 dyplomów i odznaczeń strzeleckich, kolarskich i jeździeckich. Przy czynnym udziale młodzieży zorganizowano w tym czasie 30 obchodów rocznicowych, ok. 30 akademii okolicznościowych oraz kilkanaście sympozjów naukowych¹⁸

Kadrę nauczycielską tworzyło w latach 1906-1936 ponad 150 osób¹⁹

Na osobną uwagę zasługuje postać ks. Floriana Krasuskiego, długoletniego prefekta Szkoły²⁰ Ks. Krasuski zaczął nauczać religii w r. szk. 1908/09, a zakończył w 1946 r., z przerwą w latach 1939-1944²¹ W Szkole Lubelskiej wykładał także propedeutykę filozofii oraz zorganizował orkiestrę i założył kasę oszczędnościową. Ponadto był kapelanem drużyny harcerskiej oraz przewodniczącym Koła Przyjaciół Harcerstwa przy trzech drużynach, a także opiekunem Sodalicji Mariańskiej uczniów²²

Młodzież bardzo czynnie uczestniczyła w życiu Kościoła katolickiego. Dodatkowo w okresie Świąt Bożego Narodzenia uczniowie roznosili podarki świąteczne biednym rodzinom.

Jako ciekawostkę można odnotować fakt, iż co roku w latach trzydziestych młodzież miała dwumiesięczne lekcje tańca, a zabawy taneczne odbywały się dwa razy w roku.

¹⁶ K. J u s z c z a k o w s k i, *Sylwetki (uczniowie i nauczyciele)*. Zygmunt Bolesław Kukulski, [w:] *Prywatne Męskie Gimnazjum imienia Stefana Batorego* [...], s. 312-314.

¹⁷ Na temat organizacji zob.: K. J u s z c z a k o w s k i, *Historia II L. D. H. im. Zawiszy Czarnego*, tamże, s. 67-102; M a r c z y ń s k i, art. cyt., s. 103-106.

¹⁸ Z a b ł o c k i, B u r z y ń s k i, art. cyt., 155-243.

¹⁹ G o d z i s z e w s k i, J u s z c z a k o w s k i, art. cyt., s. 21 („Wykaz dyrektorów i nauczycieli «Szkoly Lubelskiej» w latach od 1906/07 do 1914/15 włącznie”), s. 50 („Wykaz dyrektorów i nauczycieli «Szkoly Lubelskiej», a dzisiejszego Pryw. Gimnazjum im. St. Batorego w latach od r. 1915/16 do 1935/36 włącznie”).

²⁰ Zob. K. J u s z c z a k o w s k i, *Sylwetki (uczniowie i nauczyciele)*. Ks. Florian Krasuski, [w:] *Prywatne Męskie Gimnazjum imienia Stefana Batorego* [...], s. 334-336.

²¹ S t a r n a w s k i, art. cyt., s. 1.

J u s z c z a k o w s k i, *Sylwetki (uczniowie i nauczyciele)*. Ks. Florian Krasuski, s. 336.

III. PRYWATNA MĘSKA SZKOŁA ŚREDNIA OGÓLNOKSZTAŁCĄCA
IM. STEFANA BATOREGO W LUBLINIE.
PRYWATNE MĘSKIE GIMNAZJUM IM. STEFANA BATOREGO
W LUBLINIE (1934-1939 i 1944-1948)

Od początku r. szk. 1934/35 Szkoła Lubelska nosiła nazwę „Prywatna Męska Szkoła Średnia Ogólnokształcąca im. Stefana Batorego w Lublinie”, ale już od 4 I 1935 r. nazwę „Prywatne Męskie Gimnazjum im. Stefana Batorego w Lublinie”²³ W Statucie Gimnazjum określono w § 3 charakter Szkoły: „Szkoła ma za zadanie dać młodzieży podstawy pełnego rozwoju kulturalnego, przygotować ją do czynnego udziału w życiu zorganizowanego w ramach państwowych społeczeństwa oraz przygotować ją do studiów w szkołach wyższych.

Szkoła przeznaczona jest dla młodzieży płci męskiej, wyznania chrześcijańskiego, narodowości wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej”²⁴

Nie była to więc szkoła jedynie dla katolików I tak np. w 1920 r., w którym odnotowano największą liczbę uczniów (724), katolików było 685, protestantów – 8, prawosławnych – 2, a wyznania mojżeszowego – 32. W latach szkolnych 1930/31-1932/33 uczyli się w szkole także grekokatolicy, w liczbie kolejnej 1 i 3²⁵

Gdy wybuchła II wojna światowa, jak na ironię 11 XI 1939 r., a więc w rocznicę uzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r., hitlerowcy aresztowali profesorów gimnazjum, przepędzili uczniów, a gmach zajęli na cele okupacyjne²⁶ W czasie wojny bardzo dużo profesorów i uczniów uczestniczyło w walkach. Wielu zginęło, co upamiętnia tablica pamiątkowa²⁷

---

²³ G o d z i s z e w s k i, J u s z c z a k o w s k i, art. cyt., s. 42.

²⁴ Tamże.

²⁵ Zob. tamże, s. 47 („Tablica uczniów według wyznań”). Autorzy stwierdzają, że za lata 1906-1915 archiwum szkolne nie zawierało żadnych zestawień oprócz zestawienia co do wyznania.

²⁶ *Spoleczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego w Lublinie, byłe Prywatne Męskie Gimnazjum im. Stefana Batorego („Szkoła Lubelska”), Pierwsza matura w Spolecznym Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Batorego 1994*, Lublin 1994, s. 5.

²⁷ S t a r n a w s k i, art. cyt., s. 1. Por. W B i a ł a s i e w i c z, A. L. G z e l a, *Bronili Lublina – wrzesień 1939*, Lublin 1994, passim; S. T [r e j g i e l], *Szkoła Lubelska 1944-1948*, [w:] *Spoleczne Liceum Ogólnokształcące. Prywatne Męskie Gimnazjum imienia Stefana Batorego* [...], s. 4 („Z listy katyńskiej” – 23 nazwiska uczniów i profesorów).

Ogłoszenie o wznowieniu działalności Prywatnego Męskiego Gimnazjum oraz Liceum im. Stefana Batorego w Lublinie ukazało się już w końcu sierpnia 1944 r.²⁸ Ponieważ zgłosili się chętni, zajęcia zaczęły się w połowie września 1944 r. Szkoła miała jednak trudny start, ponieważ nie można było odzyskać budynku szkolnego przy ul. Spokojnej 1, zajętego przez wojska radzieckie. Otrzymano I piętro przy ul. Lubartowskiej 13. Niegdyś była tam pralnia chemiczna. Szkoła miała klasy od pierwszej do trzeciej. Nie było klasy czwartej. Bardzo ciekawe było wyposażenie – po prostu każda ławka inna, każde krzesło inne. Znoszono owo wyposażenie, skąd się dało. Żadnymi pomocami dydaktycznymi szkoła nie dysponowała. W tym pomieszczeniu szkoła funkcjonowała do marca 1945 r.²⁹

Kadra profesorska rekrutowała się przeważnie z przedwojennego grona nauczycieli szkoły. Dyrektorem był Józef Makarewicz.

W marcu 1945 r. szkoła uzyskała nowy lokal w budynku Kasy Przemysłowców przy ul. Krakowskie Przedmieście 56. Zajmowała I piętro. Do dyspozycji szkoły było 15 sal lekcyjnych, w tym jedna nadająca się na salę gimnastyczną. Szkoła mieściła się tam do końca tego etapu istnienia. W tym czasie usłyszano smutną wiadomość, że gmach szkoły przy ul. Spokojnej 1 władze bezprawnie przekazały Uniwersytetowi Marii Curie-Skłodowskiej. UMCS umieścił tam zakłady anatomii i weterynarii³⁰

W r. szk. 1945/46 szkołę wyposażono w nowe umeblowanie oraz zakupiono pomoce dydaktyczne. Odbyła się też pierwsza po wojnie tzw. mała matura. Wszyscy uczniowie, w liczbie 21, małą maturę zdali.

W r. szk. 1946/47 zmieniono profil szkoły. Przy akceptacji większości uczniów zmieniono profil humanistyczny na przyrodniczy. Część uczniów starszych wiekiem przeniosła się do liceum dla dorosłych.

W 1948 r. odbyły się egzaminy maturalne, tzw. duża matura. Był to pierwszy egzamin dojrzałości po wojnie i – jak się wkrótce okazało – zarazem ostatni w dziejach szkoły. Zdali wszyscy w liczbie 14. O poziomie szkoły świadczył fakt, iż wszyscy dostali się na studia, pomimo że młodzież z tej szkoły nie należała do preferowanych komunistycznych organizacji i pomimo ukończenia – używając komunistycznej nomenklatury – reakcyjnej szkoły³¹

²⁸ T [r e j g i e l], art. cyt., s. 3.

²⁹ Tamże.

³⁰ Tamże, s. 5.

³¹ S t a r n a w s k i, art. cyt., s. 2. Por. *Spoleczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego [...] Pierwsza matura [...]*, s. 8.

Szkołę zamknięto głównie z przyczyn politycznych. Była ona obok Liceum Biskupiego bodajże jedyną szkołą tego typu, w której nie działała organizacja młodzieżowa o proweniencji komunistycznej. Z pewnością inną przyczynę stanowiła współpraca szkoły z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim. Przypuszcza się jednak, że głównym powodem był fakt, iż szkoła została powołana do życia przez Towarzystwo Ziemian i Przemysłowców Lublina, co dla nowej, komunistycznej władzy było nie do zaakceptowania³²

Szkołę zamknięto nagle i bez uprzedzenia. Zamknięto ją w czasie wakacji – pomimo tego, że nadano jej uprawnienia państwowe na r. szk. 1948/49. Jeden z byłych uczniów pisze: „[...] trzeba wspomnieć bardzo różne doświadczenia życiowe, jakie zawdzięczamy okupacji [...] Wśród nas byli uczniowie, którzy byli powiązani z organizacjami prowadzącymi walkę z okupantem niemieckim. Przeważnie należeli do Armii Krajowej, mniej liczni do Narodowych Sił Zbrojnych. Paru z nas miało broń krótką, z którą przychodziliśmy do szkoły [...]”³³

28 XI 1948 r. ostatni fundatorzy oraz ich spadkobiercy przekazali majątek ruchomy szkoły Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu³⁴

IV I SPOŁECZNE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. STEFANA BATOREGO (1990-1995)

W połowie 1989 r. zmieniła się w Polsce sytuacja polityczna. Nastąpiły sprzyjające warunki do reaktywowania szkoły. 13 X 1989 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim z inicjatywy Pawła Policzkiewicza odbyło się zebranie rodziców zainteresowanych utworzeniem Społecznego Liceum Ogólnokształcącego. W czasie dyskusji sugerowano, aby szkoła nawiązała do tradycji zlikwidowanego w 1948 r. Prywatnego Męskiego Gimnazjum im. Stefana Batorego. Postulowano, aby nowa szkoła wychowywała w duchu patriotycznym i katolickim, a nauczanie odbywało się w małych, nie przekraczających 20 uczniów klasach, z położeniem nacisku na języki obce. Na zebraniu tym wybrano Komitet, który miał się zająć organizacją szkoły, ponieważ wszyscy

---

³² T [r e j g i e l], art. cyt., s. 6.

³³ S. T r e j g i e l, *Uczniowie*, [w:] *Społeczne Liceum Ogólnokształcące. Prywatne Męskie Gimnazjum imienia Stefana Batorego [...]*, s. 7

³⁴ T [r e j g i e l], *Szkoła Lubelska 1944-1948*, s. 6.

uczestnicy zebrania byli zgodni co do jej reaktywowania³⁵ Pierwszym problemem, jaki pojawił się przed Komitetem, było odzyskanie budynku przy ul. Spokojnej 1, który wówczas należał do Akademii Medycznej. W rzeczywistości okazało się to nierealne, dlatego usilnie poszukiwano innego lokalu.

Dzięki mediom wiadomość o reaktywowaniu szkoły dotarła do licznych absolwentów i wychowanków. Już w marcu 1990 r. odbyło się spotkanie wychowanków Męskiego Gimnazjum im. Stefana Batorego z prezesem Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Lublinie Pawłem Policzkiewiczem. Na tym spotkaniu postanowiono reaktywować Prywatne Męskie Gimnazjum im. Stefana Batorego jako I Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego, które by też przyjmowało w swoje mury dziewczęta. Zdecydowano również, aby organizatorem, a jednocześnie właścicielem Liceum było Towarzystwo Oświatowe im. Stefana Batorego, które postanowiono zarejestrować w sądzie. Towarzystwo to reaktywowano w miejsce Społecznego Towarzystwa Oświatowego, które uległo rozwiązaniu. Towarzystwo Oświatowe im. Stefana Batorego zostało zarejestrowane w lubelskim Sądzie Wojewódzkim 4 VII 1990 r.³⁶

Dalsze sprawy proceduralne potoczyły się szybko. Najpierw Ministerstwo Edukacji Narodowej wydało zgodę Towarzystwu na utworzenie szkoły (31 V 1990 r.), a kurator szkolny Waław Czajka decyzją z 24 VIII 1990 r. reaktywował Prywatne Męskie Gimnazjum, dawną Szkołę Lubelską, jako I Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego³⁷

Zanim jeszcze doszło do prawnego uregulowania sprawy reaktywowania Liceum, ogłoszono nabór do szkoły i przeprowadzono egzaminy wstępne.

Uroczysta inauguracja działalności I Społecznego Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Batorego odbyła się 3 IX 1990 r. w auli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w obecności bpa Bolesława Pylaka, wiceministra Edukacji Narodowej Anny Radziwiłł, prezydenta miasta Lublina Sławomira Janickiego, posłów ziemi lubelskiej, członków Towarzystwa Oświatowego im. Stefana Batorego, nauczycieli oraz uczniów wraz z rodzicami. W czasie

---

³⁵ *Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego [...] Pierwsza matura [...]*, s. 9.

³⁶ Tamże, s. 10 n.

³⁷ Tamże, s. 11 Por. [AT], *Przywrócić szkołę w dawnym gmachu z dawną nazwą*, „Kurier Lubelski” 1990, nr 66, s. 4.

Mszy św. absolwenci Szkoły Lubelskiej i Prywatnego Męskiego Gimnazjum przekazali młodzieży sztandar szkoły oraz hymn szkolny³⁸

Pierwszymi dyrektorami Liceum byli współorganizator szkoły mgr Józef Juszczyński (1 IX 1990 r. – 30 III 1991 r.) oraz p.o. dyrektora mgr Leszek Dulik (1 kwietnia IV – 30 VII 1991 r.)³⁹ W pierwszym roku istnienia

³⁸ *Spoteczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego [...] Pierwsza matura [...]*, s. 12. Hymn Gimnazjum im. Stefana Batorego brzmi:

Chlubnym naszej szkoły znakiem
Batorego Wilcze Kły,
Mocarstwowym jego szlakiem
Myśli nasze będą szły.
Dzisiaj czerpiem wiedzę w szkole
Na potężny życia młyn,
Siły weźmiem z niej sokole
Na zakucie myśli w czyn.

Refren: Oto młodzi my Polacy,
Strzec będziemy kraju bram.
W uniesieniu, rytmie pracy
Bóg i Polska hasłem nam.
W uniesieniu, rytmie pracy
Bóg i Polska hasłem nam.

W Piłsudskiego my spuściznę
Rozrzucimy wiedzy siew,
On wywalczył nam ojczyznę,
My jej damy młodą krew;
My jej damy nowe siły,
By Chrobrego wskrzesić moc;
Wykujemy z ziemi bryły
Mocarstwowej Polski los.

Refren.

Młode serca dziś jednoczy
Szczytny zapał, święty trud,
Mickiewicza duch proroczy
Będzie nas do czynu wiódł.
Ojcom naszym cześć i chwała
Za przelaną krew i łzy;
Aby Polska wiecznie trwała,
Dziś pracować będziemy my.

Refren.

³⁹ *Pallotyńskie Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego w Lublinie. Krótka historia szkoły*, Lublin 1996, s. 3.

Liceum odbyło się kilka imprez kulturalno-sportowych. Zorganizowano wycieczkę pod hasłem „Szlakiem Mickiewicza: Świteź – Nowogródek – Wilno” Następnie odbyły się wycieczki do Wiednia i Zakopanego. Liczne były wizyty w teatrze. W czasie wakacji tworzone obozy: tradycyjny i wędrowny, a także obóz przysposobienia wojskowego dla pierwszoklasistów w Nałęczowie⁴⁰

W pierwszym r. szk. 1990/91 I Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego mieściło się w budynku mieszkalnym przy ul. Staszica 14 i zajmowało siedem skromnych pomieszczeń. Nie mając większej nadziei – o czym wspomniano – na odzyskanie budynku przy ul. Spokojnej, poszukiwano lepszego miejsca dla Liceum. Wzrok władz Towarzystwa Oświatowego padł na nowo wybudowane przez lubelskich pallotyńców pomieszczenia przy al. Warszawskiej 31⁴¹ Starania zostały uwieńczone sukcesem.

Nowy r. szk. 1991/92 Liceum rozpoczęło 2 IX od Mszy św. w kościele pallotyńskim, a następnie wprowadzono się do wydzierżawionych pomieszczeń przy al. Warszawskiej 31. Dzień wcześniej dyrektorem I Społecznego Liceum Ogólnokształcącego została mianowana mgr Alicja Rebeta⁴²

Już na początku wspomnianego roku szkolnego – 12 X 1991 r. – odbył się w gmachu przy ul. Spokojnej 1, dzięki uprzejmości władz Akademii Medycznej w Lublinie, Jubileuszowy Zjazd Absolwentów i Wychowanków Prywatnego Męskiego Gimnazjum i Liceum im. Stefana Batorego w Lublinie. Spotkanie rozpoczęło się Mszą św. w kościele Św. Jozafata przy ul. Zielonej. Następnie wszyscy uczestnicy uroczystości przeszli ulicami miasta do dawnego gmachu szkoły, gdzie poświęcono odtworzoną tablicę, upamiętniającą ofiarność nauczycieli i uczniów w walce o wolność Polski w latach 1914-1920. Przy tej okazji zorganizowano wystawę pt. „Gimnazjum Batorego w dokumentach”⁴³

---

⁴⁰ *Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego [...] Pierwsza matura [...]*, s. 13.

⁴¹ Pomieszczenia te zostały wybudowane z myślą o salkach katechetycznych, albowiem budowa odbywała się w czasie, gdy katecheza odbywała się w domu parafialnym przy kościele. W momencie, kiedy salki były w stanie surowym, na nowo wprowadzono lekcje religii do szkół, więc nie bardzo było wiadomo, co zrobić z licznymi pomieszczeniami. Wynajęcie ich dla Liceum było więc obopólną korzyścią.

⁴² *Pallotyńskie Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego w Lublinie [...]*, s. 3.

⁴³ Tamże, s. 4. Por. *Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego [...] Pierwsza matura [...]*, s. 14.

Inauguracja nowego r. szk. 1992/93, która odbyła się 1 IX 1992 r., miała bardzo uroczystą formę. Po Mszy św. odprawionej przed kościołem garnizonowym nauczyciele wraz z uczniami przemaszerowali na plac Litewski, aby wziąć udział w apelu poległych. Następnie odbyło się odsłonięcie tablicy pamiątkowej w dawnym budynku szkoły, poświęconej pamięci uczniów i profesorów, którzy oddali swe życie, walcząc o wolność w latach 1939-1956. Potem uczniowie spotkali się z ordynatem Janem Zamoyskim – senatorem Rzeczypospolitej Polskiej oraz z Wojciechem Kołaczewskim, zastępcą dowódcy sławnego Dywizjonu Myśliwskiego 303, który był wychowankiem Męskiego Gimnazjum im. Stefana Batorego, a obecnie mieszka w Kanadzie⁴⁴

„Dzień ten – jak wspominają autorzy jednego z opracowań – stał się dobitnym przykładem owej niezwykłej więzi, która łączy dawnych uczniów szkoły z kultywowaną obecnie tradycją. Był to moment szczególnej dumy i wzruszenia młodzieży obecnego «Batorego», [którzy] będą w przyszłości wspominać i przekazywać następnym pokoleniom informacje o tym, że uczęszczali do liceum, które wykształciło tak wspaniałych Polaków. Pamiątką tego spotkania na długie lata pozostanie zdjęcie pułkownika z okresu walki powietrznej o Anglię z dedykacją i autografem”⁴⁵

Na kolejnej inauguracji, która odbyła się 11 IX 1993 r., absolwenci przekazali w czasie Mszy św. obecnym uczniom odnaleziony i odnowiony sztandar harcerski Prywatnego Męskiego Gimnazjum im. Stefana Batorego. Na tej inauguracji zaszczyli Liceum swoją obecnością m.in. prezes Światowego Związku Armii Krajowej prof. Stanisław Wołoszyn⁴⁶

W r. szk. 1993/94 do I Społecznego Liceum im. Stefana Batorego uczęszczało 241 uczniów, skupionych w 16 klasach, po cztery każdego poziomu, czyli klas I-IV. Klasy pierwsze i drugie realizowały program podstawowy z rozszerzonym językiem angielskim, natomiast klasy trzecie i czwarte zostały sprofilowane na: humanistyczne, ekonomiczne, społeczne i przyrodnicze. W Liceum działało 16 kół zainteresowań. Uczniowie brali udział w licznych olimpiadach, dochodząc nieraz do etapu centralnego⁴⁷

Liceum wychowywało młodzież nie tylko w duchu patriotycznym, ale także katolickim. Każdą większą uroczystość rozpoczynała Msza św. Corocznie

---

⁴⁴ *Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego [...] Pierwsza matura*, s. 15.

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ *I Społeczne Liceum Ogólnokształcące. Prywatne Męskie Gimnazjum imienia Stefana Batorego (d. „Szkoła Lubelska”)*. Informator. Rok szkolny 1993/1994, Lublin 1993, s. 9.

⁴⁷ Tamże – *Struktura programu nauczania*, s. 10.

organizowane były rekolekcje zamknięte, na które młodzież wyjeżdżała wraz ze swoimi wychowawcami. Pierwsi maturzyści przebywali w Wąwolnicy, gdzie rozważania prowadził znany kapłan-poeta ks. Wacław Oszejca. Natomiast adwentowy dzień skupienia zaszczyliła swoją obecnością niedawno zmarła Agata Budzyńska, która słowem i piosenką dzieliła się z zebranymi swoimi przeżyciami religijnymi⁴⁸

Pierwsza studniówka odbyła się 27 I 1994 r. w pomieszczeniach wynajętych przez Katolicki Uniwersytet Lubelski.

Pierwsza matura w I Społecznym Liceum została przeprowadzona w dniach 10-24 V 1994 r.⁴⁹ Przebiegała w miłej atmosferze i nikt nie domyślał się, że ta atmosfera szkoły ulegnie potężnemu zachwianiu. Otóż pojawiły się kontrowersje pomiędzy Towarzystwem Oświatowym a dyrektorem co do profilu Społecznego Liceum. Po dużych napięciach większa część nauczycieli, na czele z dyrektorem, odeszła, tworząc nowe Liceum Ogólnokształcące im. Jana Sobieskiego.

Pozostała mała garstka, kontynuując tradycję szkoły. Nowym dyrektorem Społecznego Liceum Ogólnokształcącego została mgr Zenobia Kitówna, która prowadziła szkołę bodajże w najtrudniejszym okresie jej istnienia⁵⁰ Nowy r. szk. 1994/95 r. Liceum inaugurowało bez klas czwartych, jedynie z 31 uczniami.

Towarzystwo Oświatowe im. Stefana Batorego rozpoczęło poszukiwania nowego właściciela szkoły. Zaproponowało przejęcie szkoły Stowarzyszeniu Apostolstwa Katolickiego (XX. Pallotyńcom). W tym celu zwołano nawet nadzwyczajne posiedzenie Rady Prowincjalnej 9 VII 1994 r. Biorąc pod uwagę różne okoliczności, niesprzyjającą atmosferę, jaką wokół sprawy tej szkoły wytworzyły środki masowego przekazu, Rada Prowincjalna podjęła decyzję negatywną⁵¹ 25 VII 1994 r. Społeczne Liceum przejęła Fundacja „Sacrum – Paideia” im. Grzegorza Piramowicza, której prezesem był ks. prof. Tadeusz Zasępa z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ale po poznaniu się z sytuacją Fundacja już 8 VIII 1994 r. wycofała swoją decyzję. Przez r. szk. 1994/95 właścicielem szkoły jeszcze było Towarzystwo Oświatowe, ale nadal szukano chętnego na jej przejęcie.

---

⁴⁸ Tamże – *Z życia szkoły 1992/1993*, s. 11-13.

⁴⁹ Zob. *Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego [...] Pierwsza matura [...]*, s. 13.

⁵⁰ *Pallotyńskie Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego w Lublinie*, s. 4.

⁵¹ J. C i u p a k, *Z posiedzeń Rady Prowincjalnej*, „Wiadomości Prowincji Chrystusa Króla SAC” 1994, nr 7-8, s. 401.

V PALLOTYŃSKIE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. STEFANA BATOREGO (1995-1996)

Towarzystwo Oświatowe po upływie roku raz jeszcze zwróciło się do władz pallotyńskich z prośbą o przejęcie szkoły. Nowym właścicielem Liceum zostało Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego. Uwzględniając nowe okoliczności, Rada Prowincjalna na posiedzeniu 30 VI 1995 r. postanowiła przejąć Liceum, a jego dyrektorem mianować przełożonego lubelskiej wspólnoty, przy al. Warszawskiej 31, a jednocześnie proboszcza parafii pod wezw. Wieczerzy Pańskiej – ks. mgra Andrzeja Jasińskiego SAC⁵²

28 X 1995 r. zawarto umowę pomiędzy Stowarzyszeniem a Towarzystwem Oświatowym, na podstawie której Liceum znalazło ostatecznie nowego właściciela. 8 XII tego roku Kuratorium Szkolne w Lublinie dokonało wpisu, że dotychczasowe I Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego zmienia nazwę na Pallotyńskie Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego. Pallotyńska Rada Prowincjalna na stanowisko dyrektora Liceum powołała ks. Andrzeja Jasińskiego SAC, który funkcję tę piastował do końca r. szk. 1995/96. 5 lipca 1996 r. Rada Prowincjalna mianowała dyrektorem omawianej szkoły byłego prowincjała warszawskiej prowincji Stowarzyszenia ks. mgra Mieczysława Olecha SAC, który na tym stanowisku działa nadal⁵³

Pierwszy raz swoje patronalne święto pod zarządem pallotyńskim Liceum obchodziło 16 XII 1995 r. Mszę św. odprawił ks. Emil Nazarowicz, kapłan archidiecezji lubelskiej, jako delegat arcybiskupa lubelskiego Bolesława Pylaka. Homilię wygłosił ks. prowincjał Mieczysław Olech SAC. Po Mszy św. klasy pierwsze złożyły ślubowanie na sztandar szkoły. Następnie prezes Towarzystwa Oświatowego im. Stefana Batorego Kazimierz Czerwiński oficjalnie przekazał Liceum pallotynom. Wykład inauguracyjny pt. *Dydaktyka w szkole katolickiej* wygłosił ks. dr Marian Nowak z KUL-u. Uroczystości zakończyły się spotkaniem różnych roczników. W czasie tego spotkania bardzo dużo mówiono o nadchodzącym jubileuszu 90-lecia szkoły.

---

⁵² J. C i u p a k SAC, *Z posiedzeń Rady Prowincjalnej*, „Wiadomości Prowincji Chrystusa Króla SAC” 1995, nr 6, s. 322 n. Por. Cz. P a r z y s z e k SAC, *Z życia naszej Prowincji (lipiec/sierpień 1995 rok)*, tamże, nr 7-8, s. 396.

⁵³ J. D y l SAC, *1996 rok we wspólnocie lubelskiej przy al. Warszawskiej 31*, tamże, 1996, nr 12, s. 569.

Uczniowie w tym czasie uczestniczyli w pełni w życiu religijnym. Należy dodać, że kiedy Liceum przejęli pallotyni, w Statucie szkoły pojawił się wyraźny zapis o katolickości szkoły⁵⁴. Kandydaci do Liceum wiedzą więc jasno, do jakiego Liceum pragną uczęszczać. Nie było zapisu w Statucie Społecznego Liceum, że szkoła jest katolicka, chociaż w praktyce kierowała się zasadami katolickimi.

Dyrekcja Liceum stara się utrzymywać wysoki poziom nauczania, kładąc szczególny nacisk na naukę języków obcych oraz informatykę. Obok nauki korzystania ze sprzętu komputerowego licealiści wyjeżdżali do kilku krajów, aby tam doskonalić swój język obcy (Austria, Francja, Niemcy, Szwajcaria, Wielka Brytania). Udawali się także za granicę w celach turystycznych (Litwa, Słowacja)⁵⁵.

Pierwszą maturę w Pallotyńskim Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Batorego złożyło 9 absolwentów. Należy zaznaczyć, że w Pallotyńskim Liceum inaczej ułożono Statut szkoły. „Najistotniejszym celem Liceum – stwierdza Statut – jest wykształcenie katolickiej elity intelektualnej, gotowej służyć Bogu i Ojczyźnie”⁵⁶. W nowej rzeczywistości od trzeciej klasy proces nauczania przebiegał w trzech profilach: społeczno-humanistycznym, przyrodniczym i ekonomiczno-matematycznym.

Naukę religii w Pallotyńskim Liceum prowadził ks. mgr Grzegorz Radziowski SAC. Jednocześnie wyjeżdżał z młodzieżą tak w czasie ferii, jak i wakacji. U podstaw wszelkich zabiegów wychowawczych i dydaktycznych w Liceum leży ewangeliczna wizja człowieka.

⁵⁴ Statut Pallotyńskiego Liceum Ogólnokształcącego w Lublinie przyjęta na swoim zebraniu w Warszawie Rada Prowincjalna 18 XI 1996 r. Statut stwierdzał: „Pallotyńskie Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego jest niepubliczną, katolicką szkołą średnią, ogólnokształcącą” (rozdz. I, § 1, punkt 2); „Pallotyńskie Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego jest prawnym i faktycznym spadkobiercą tradycji Szkoły Lubelskiej, założonej w 1906 roku, przekształconej w Prywatne Męskie Gimnazjum im. Stefana Batorego i reaktywowanej w 1990 roku jako I Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego. Liceum zostało przekazane Stowarzyszeniu Apostolstwa Katolickiego (Księża Pallotyni) dnia 28 października 1995 r. przez Towarzystwo Oświatowe im. Stefana Batorego w Lublinie” (rozdz. I, § 1, punkt 4). Zob. J. C i u p a k SAC, *Z posiedzeń Rady Prowincjalnej*, „Wiadomości Prowincji Chrystusa Króla SAC” 1996, nr 11, s. 473 („Statut” – s. 473-476).

⁵⁵ Zob. G. R a d z i k o w s k i SAC, *O naszym Liceum słów kilka*, „Wiadomości Prowincji Chrystusa Króla SAC” 1996, nr 6, s. 307.

⁵⁶ Rozdz. II, § 3, punkt 1.

DAS STEFAN-BATORY-GYMNASIUM UND -LYZEUM IN LUBLIN (1906-1996)

EIN HISTORISCHER ABRISß

Z u s a m m e n f a s s u n g

Nach den Schulstreiks vom Januar 1905 beschloß eine Gruppe von Lubliner Kaufleuten und Gutsbesitzern, in Lublin eine polnische Mittelschule zu gründen. Bereits im Jahr darauf wurde dies Wirklichkeit. Die feierliche Eröffnung der als „Lubliner Schule“ bezeichneten polnischen Mittelschule erfolgte am 6. September 1906. Seit dem 4. Januar 1935 trug die Schule den Namen „Privates Stefan-Batory-Gymnasium für die männliche Jugend“ und sie gehörte dem Stefan-Batory-Bildungsverein in Lublin. In den Jahren 1906-1939 hatte diese Schule ihren Sitz in der ul. Żmigród 3 (1 Jahr lang), dann in der ul. Królewska 11 (3 Jahre) und schließlich in der ul. Spokojna 1. Nach dem 2. Weltkrieg konnte die Schule nicht mehr in ihr Gebäude zurückkehren, weil dieses von den Zivilbehörden bereits der Medizinischen Akademie übergeben wurde. Die Wiederaufnahme der Tätigkeit des Gymnasiums erfolgte im Herbst 1944 zunächst in einem Gebäude in der ul. Lubartowska 13 und dann in der ul. Krakowskie Przedmieście 56.

1948 wurde das Stefan-Batory-Gymnasium für die männliche Jugend von den Zivilbehörden geschlossen. Nach der politischen Wende in Polen konnte es – nun allerdings als Koedukationsschule für Mädchen und Jungen – auf Beschluß des Ministeriums für Nationale Bildung vom 24. August 1990 als I. Allgemeinbildendes Gesellschaftliches Lyzeum „Stefan Batory“ reaktiviert werden. Mitte 1994 kam es im I. Gesellschaftlichen Lyzeum zu einer schmerzlichen Spaltung, infolge derer die meisten Lehrer und Schüler die Schule verließen und das Gesellschaftliche Allgemeinbildende Lyzeum „Jan III. Sobieski“ gründeten. Das nun viel kleinere Stefan-Batory-Lyzeum wurde von seiner neuen Direktorin Dr. Zenobia Kitówna organisiert.

Am 8. Dezember 1995 gab der Stefan-Batory-Bildungsverein die Schule an die Katholische Apostolatsvereinigung (die Pallotinerpatres) ab. Die Schule erhielt einen neuen Namen: „Allgemeinbildendes Lyzeum der Pallotiner 'Stefan Batory'“ Im Statut wurde vermerkt, daß die Schule katholischen Charakter trägt.

Aus dem Polnischen übersetzt von Herbert Ulrich